

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет інформаційних технологій та управління
Кафедра фінансів та економіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи _____ (ПІБ)
« _____ » _____ 2019 р.

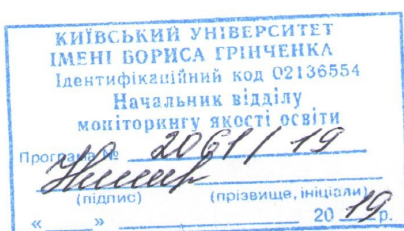
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗЛИТТЯ І ПОГЛИНАННЯ КОМПАНІЙ

для студентів

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
освітнього рівня II магістрського
освітньо-професійної програми 072.00.01 «Фінанси і кредит»

Київ – 2019

Розробники:

Казак Оксана Олексіївна, кандидат економічних наук, старший викладач кафедри фінансів та економіки факультету Інформаційних технологій і управління Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладачі:

Казак Оксана Олексіївна, кандидат економічних наук, старший викладач кафедри фінансів та економіки факультету Інформаційних технологій і управління Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри фінансів та економіки

Протокол від 05 грудня 2018 р. № 12

Завідувач кафедри А.Ю. Рамський
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми 072.00.01 Фінанси і кредит)

____.____. 20__ р.

Керівник освітньої програми Рамський А.Ю.

Робочу програму перевірено

____.____. 20__ р.

Заступник директора/декана Мельник І.Ю.
(підпис)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «____» ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «____» ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «____» ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «____» ____ 20__ р., протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна з формування фахових компетентностей	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4 / 120	
Курс	5	
Семестр	10	
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	
Обсяг кредитів	4	
Обсяг годин, в тому числі:	120	
Аудиторні	32	
Модульний контроль	8	
Семестровий контроль	30	
Самостійна робота	50	
Форма семестрового контролю	іспит	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування теоретичних знань і практичних навичок та розуміння основних понять, а також сутності механізму та аналізу сучасних процесів злиття і поглинання підприємств, які стають невід'ємною складовою розвитку економічних відносин суб'єктів господарювання. Формування у студентів розуміння проведення злиття та поглинання підприємств та оцінки доцільності його проведення, економічного механізму функціонування сучасного ринку корпоративного контролю, пріоритетів та проблем розвитку в умовах глобалізації.

Завдання:

- розглянути сутність ринку корпоративного контролю та ринку M&A зокрема, сутність та види злиття та поглинання, історію їх становлення;
- розглянути основні мотиви злиття і поглинань та етапи їх проведення, викладені основні проблеми та чинники злиття і поглинань;
- розглянути особливості формування капіталу підприємств окремо при злитті та поглинанні та визначення премії-компенсації при поглинанні підприємств;
- розглянути підходи та методи оцінки ефективності злиття та поглинання підприємств, а саме традиційні підходи і методи до оцінки злиття і поглинань та механізми визначення пропорцій обміну капіталами підприємств при злитті або поглинанні;
- опанувати оцінку доцільності проведення злиття та поглинання з використанням інструментів моделювання за допомогою методу реальних опціонів (моделі Блека-Шоулза) та методу Монте-Карло;
- розглянути сутність синергії та її види, методи оцінки синергетичного ефекту при злитті та поглинанні, механізм досягнення синергетичного ефекту на прикладах негативного впливу синергетичних ефектів;
- дослідити досвід злиття і поглинання на міжнародному ринку корпоративного контролю, а також тенденції розвитку злиття і поглинань на українських підприємствах;
- вивчити питання ворожих поглинань, форми і шляхи захисту від них.

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- понятійний та категорійний апарат щодо злиття і поглинання підприємств;
- різноманітні типи злиття та поглинання компаній;
- основних учасників та об'єкти процесів злиття і поглинання компаній;

уміти:

- застосовувати у практичній діяльності законодавчі та нормативні матеріали щодо сучасних процесів злиття і поглинання підприємств
- визначати найбільш важливі ознаки класифікації процесів злиття та поглинання компаній;
- розрізняти особливості злиття та поглинання компаній вітчизняного та міжнародного ринку;
- оцінювати ефективність та економічні вигоди від злиття або поглинання;
- визначати основні причини злиття і поглинання, а також володіти навиками розробки плану стратегії злиття та поглинання від першого до останнього етапів
- вирішувати завдання різних видів складності (стереотипних, діагностичних та евристичних) щодо особливостей оцінки злиття і поглинань та механізмів визначення пропорцій обміну капіталами підприємств при злитті або поглинанні.
- здійснювати моніторинг, аналіз, оцінку діяльності глобальних фірм (корпорацій, стратегічних альянсів, консорціумів, синдикатів, трастів тощо) з метою ідентифікації їх конкурентних позицій та переваг на вітчизняному та світових ринках.

Результатами освоєння дисципліни повинні бути наступні етапи формування у студентів **компетенцій**, передбачених освітньо-професійною програмою (ОПП), а саме:

загальних компетенцій (ЗК):

- ЗК-2 Уміння приймати обґрунтовані рішення.** Здатність шукати, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел. Уміння ідентифікувати, формулювати та розв'язувати задачі.
- ЗК-3 Гнучкість мислення.** Знання та розуміння предметної області та розуміння фаху. Уміння застосовувати знання в практичних ситуаціях.
- ЗК-5 Організаційні навички.** Здатність організувати власну діяльність та ефективно управляти часом.
- ЗК-6 Популяризаційні навички.** Здатність провести усну презентацію та написати зрозумілу статтю за результатами проведених досліджень, а також щодо сучасних концепцій у фінансах, банківській справі та страхуванні для загальної публіки (не фахівців).

фахових компетентностей спеціальності (ФК):**ФК-1**

Глибокі знання та розуміння. Здатність фахово застосовувати теоретичні знання у практичній підприємницькій діяльності, розробляти програму фінансового дослідження, коректно та релевантно використовувати дослідницькі методики, діагностувати фінансовий стан та фінансові результати діяльності суб'єктів підприємництва, оцінювати та ефективно управляти інвестиційним портфелем фінансових посередників, розробляти персональні, індивідуальні і корпоративні програми страхового захисту та визначати їх фінансову складову

ФК-2

Комплексне розв'язання проблем. Здатність формулювати, аналізувати та синтезувати рішення наукових проблем на практичному рівні шляхом розробки та оптимізації фінансових рішень.

ФК-3

Моделювання. Здатність використовувати сучасні методи і моделі в системі фінансової діагностики та фінансового прогнозування діяльності суб'єктів підприємництва.

ФК-4

Комунікаційні навички. Здатність до комунікації з колегами з даної області щодо наукових

досягнень, як на загальному рівні, так і на рівні спеціалістів, здатність робити усні та письмові звіти, обговорювати наукові теми рідною та англійською мовами. Здатність розуміти шляхи практичного використання комунікаційних навичок, ефективно застосовуючи комунікаційні концепції.

ФК-5

Дослідницькі навички. Здатність формулювати (роблячи презентації, або представляючи звіти) нові гіпотези та наукові задачі в області фінансів, банківської справи та страхування, вибирати належні напрями і відповідні методи для їх розв'язку, беручи до уваги наявні ресурси.

ФК-6

Уміння учитися. Здатність сприймати нові здобуті знання в області фінансів, банківської справи та страхування та інтегрувати їх із уже наявними. Здатність зорієнтуватися на рівні спеціаліста в певній вузькій області фінансів, яка лежить поза межами вибраної спеціалізації.

ФК-7

Критичність мислення. Розуміння факторів, які мають позитивний чи негативний вплив на комунікацію, та здатність визначити та врахувати ці фактори в конкретних комунікаційних ситуаціях.

ФК-10

Здатність до аналізу та синтезу. Здатність аналізувати та формулювати висновки (діагноз) для різних типів складних управлінських задач на підприємствах, в установах та організаціях.

додаткових фахових компетентностей спеціалізацій (ДФК):

ДФК-1 Для спеціалізації «Міжнародні фінанси»: знання основних підходів до фінансового управління суб'єктів міжнародного бізнесу та здатність розв'язувати нестандартні завдання, приймати оптимальні рішення в нетипових умовах, застосовувати сучасні економіко-математичні методи для фундаментальних та прикладних наукових досліджень у галузі міжнародних фінансів.

ДФК-2 Для спеціалізації «Фінансове посередництво»: знання базових засад професійної діяльності на фінансовому ринку, комерційної і комісійної діяльності з цінними паперами; здатність приймати оптимальні рішення, оцінювати та ефективно управляти інвестиційним портфелем фінансових посередників, розробляти персональні, індивідуальні і корпоративні програми інвестиційної діяльності.

програмних результатів навчання (ПРН):

ПРН-3-1 Знання та розуміння теоретико-методичних та практичних інструментів у дослідженні сучасних фінансово-економічних процесів та явищ

ПРН-3-2 Знання ключових понять та фактів теоретико-методологічних засад корпоративного управління, особливостей функціонування корпорацій та господарських товариств корпоративного типу, специфіки формування та розвитку акціонерного капіталу та корпоративної власності.

ПРН-3-3 Розуміння сутності та функцій, які виконує ринок фінансових послуг, структуру та сегменти ринку фінансових послуг (світу та України), теоретичні засади територіальної організації ринку фінансових послуг, інфраструктуру ринку фінансових послуг, законодавчі акти щодо регулювання ринку фінансових послуг в Україні.

ПРН-3-5 Знання теорії, методики та практики функціонування та управління інвестиційними процесами в мікро-, мезо- та макросередовищі господарюючих суб'єктів

ДПРН-3-1 Для спеціалізації «Міжнародні фінанси»: знання сутності міжнародного менеджменту, сутність і етапи стратегічного планування в міжнародній фірмі; сутність технологій комунікації і формування образу фірми на міжнародному ринку

ДПРН-3-2 Для спеціалізації «Фінансове посередництво»: знання інституційно-правових основ

фінансового посередництва та портфельного інвестування у фінансовій сфері, особливостей формування ресурсної бази та напрямів інвестування залучених ресурсів фінансовими посередниками

- ПРН-У-2** Здійснення роботи з інформацією фінансово-правового характеру для прийняття необхідних рішень; уміння використовувати інформаційні технології у фінансах для виконання практичних завдань у галузі професійної діяльності
- ПРН-У-3** Здатність приймати ефективні рішення при управлінні акціонерними товариствами; аналізувати стан корпоративного сектору в економіці розвинутих країн та країн з перехідною економікою; управляти акціонерним капіталом
- ПРН-У-4** Здатність пояснити широкий діапазон фінансово-економічних процесів, які відбуваються на підприємстві та в країні, виявлення і розуміння змін, які відбуваються на фінансових ринках
- ПРН-У-5** Здатність розробляти оптимальну структуру інвестиційного портфеля, аналізувати прості та складні похідні фінансові інструменти, боргові фінансові інструменти та структурувати власний капітал.
- ПРН-У-7** Уміння використовувати фінансові інструменти для залучення інвестицій; оцінювати та аналізувати інвестиційну політику, інвестиційні портфелі та інвестиційні проекти
- ПРН-У-9** Уміння віднайти ефективні засоби використання фінансових інструментів та механізми контролю і регулювання фінансово – економічних процесів
- ПРН-У-10** Здатність оцінювати ефективність управління цінними паперами та інвестиційним портфелем; визначати доцільність проведення реструктуризації інвестиційного портфеля з урахуванням потенційних витрат
- ДПРН-У-1** *Для спеціалізації «Міжнародні фінанси»:* здатність аналізувати зовнішнє середовище і визначати напрями розвитку міжнародного менеджменту; застосовувати сучасні методики стратегічного планування й організації діяльності міжнародних фірм, управління міжнародними бізнес-проектами; використовувати передовий зарубіжний досвід управління бізнесом у міжнародних фірмах.
- ДПРН-У-2** *Для спеціалізації «Фінансове посередництво»:* здатність аналізувати результати діяльності фінансових посередників, їх доходи та витрати; розробляти та обґрунтовувати інвестиційну політику для фінансового посередника

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичн	Лаборато	Індивідуа	
Змістовий модуль 1.							
Тема 1. Ринок корпоративного контролю.	6	2	2	-	-	-	4
Тема 2. Ринок злиття і поглинання.	6	2	2	-	-	-	6
Модульний контроль 1	2						
Разом за змістовим модулем 1	22	4	4	0	0	0	10
Змістовий модуль 2.							
Тема 3. Механізм здійснення злиття та поглинання підприємств.	8	2	2	-	-	-	6
Тема 4. Формування капіталу підприємства при злитті та поглинанні.	10	2	2	-	-	-	6
Модульний контроль 2	2						
Разом за змістовим модулем 2	34	4	4	0	0	0	12
Змістовий модуль 3.							

Назви змістових модулів і тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семинари	Практичн	іЛаборато	іІндивідуа	
Тема 5. Підходи і методи оцінки злиття та поглинання підприємств.	12	2	2	-	-	-	6
Тема 6. Моделювання оцінки ефективності злиття та поглинання підприємств.	14	2	2	-	-	-	8
Модульний контроль 3	2						
Разом за змістовим модулем 3	32	4	4	0	0	0	14
Змістовий модуль 4.							
Тема 7. Оцінка синергетичного ефекту при злитті та поглинанні підприємств.	8	2	2	-	-	-	8
Тема 8. Особливості операцій по злиттю і поглинанню на міжнародному ринку та українських підприємствах.	8	2	2	-	-	-	6
Модульний контроль 4	2						
Разом за змістовим модулем 4	32	4	4	0	0	0	14
Підготовка та проходження контрольних заходів	38						
Усього годин	120	16	16	0	0	0	50

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Ринок корпоративного контролю.

Сутність ринку корпоративного контролю та його сегменти. Ринок економічних взаємин між господарюючими суб'єктами в рамках управління і взаємних зобов'язань. Ринок угод (операцій). Фондовий ринок. Ринок державного контролю. Учасники ринку корпоративного контролю. Процеси придбання прав корпоративного контролю. Підприємство як об'єкт ринкових відносин щодо злиття та поглинання підприємств. Основні особливості підприємства як товару. Напрями розвитку підприємства для реалізації стратегічних змін.

Тема 2. Ринок злиття і поглинання.

Ринок злиття і поглинання: сутність і принципи Об'єднання підприємств та/або видів їх господарської діяльності. Взаємозв'язок видів об'єднання підприємств. Принципи злиття і поглинання. Класифікація основних типів злиття і поглинання. Історичні аспекти злиття і поглинання підприємств. П'ять найбільш виражених хвиль в розвитку процесів злиття і поглинання.

Змістовий модуль 2.

Тема 3. Механізм здійснення злиття та поглинання підприємств.

Основні мотиви злиття і поглинання підприємств. Цілі злиття і поглинання підприємств. Мотивація інтеграційних процесів. Синергетична теорія процесів інтеграції, теорії агентських витрат і гордині. Стратегічні мотиви злиття і поглинань. Функціональні мотиви злиття і поглинань. Мотиви економічного типу. Мотиви суб'єктивно-психологічного типу. Етапи проведення злиття і поглинання підприємств. Чинники впливу на розробку стратегії злиття та поглинання. Сфери і джерела вигод. Проблеми й чинники злиття і поглинання підприємств. Пропозиції щодо зменшення ризиків при проведенні злиття або поглинання підприємств.

Тема 4. Формування капіталу підприємства при злитті та поглинанні.

Формування капіталу підприємства при злитті. Злиття неакціонерних товариств шляхом приєднання або шляхом створення нового підприємства. Злиття акціонерних товариств шляхом приєднання або шляхом створення нового підприємства. Злиття підприємств різних організаційно-правових форм зі створенням нового підприємства. Злиття підприємств різних організаційно-правових форм шляхом приєднання. Формування капіталу підприємства при поглинанні. Визначення справедливої вартості активів та зобов'язань при поглинанні підприємств. Визначення премії-компенсації та витрат на

інтеграцію підприємств при поглинанні. Методи визначення премії-компенсації підприємства при поглинанні.

Змістовий модуль 3.

Тема 5. Підходи і методи оцінки злиття та поглинання підприємств.

Сутність традиційних підходів і методів оцінки злиття та поглинання підприємств. Витратний підхід оцінки злиття і поглинання підприємств. Метод вартості чистих активів. Метод ліквідаційної вартості. Метод вартості заміщення. Метод відновної вартості. Порівняльний підхід оцінки ефективності злиття і поглинання підприємств. Метод продажів, або метод операцій. Метод мультиплікаторів. Дохідний підхід оцінки ефективності злиття та поглинання підприємств. Метод дисконтування вільних грошових потоків. Метод доданої акціонерної вартості. Метод економічної доданої вартості. Метод ринкової вартості. Метод капіталізації доходу.

Тема 6. Моделювання оцінки ефективності злиття та поглинання підприємств.

Сутнісні характеристики інструментів моделювання оцінки ефективності злиття і поглинань. Етапи моделювання ефективності злиття і поглинання. Підходи до прогнозування фінансових показників при злитті та поглинанні підприємств. Метод реальних опціонів (модель Блека-Шоулза). Основні характеристики опціонів на покупку активу та на продаж активу. Проблемні питання застосування методу реальних опціонів. Метод Монте-Карло. Етапи проведення імітаційного моделювання за методом Монте-Карло.

Змістовий модуль 4.

Тема 7. Оцінка синергетичного ефекту при злитті та поглинанні підприємств.

Сутність синергії, її види. Основні джерела синергії. Характери отримання синергетичного ефекту. Інвестиційна, операційна та фінансова синергії. Методи оцінки синергетичного ефекту при злитті та поглинанні підприємств. Оцінка ефекту синергії на основі порівняльного підходу. Оцінка ефекту синергії на основі дохідного підходу. Оцінка ефекту синергії на основі витратного підходу. Механізм досягнення синергетичного ефекту від злиття та поглинання підприємств. Негативний вплив синергетичних ефектів на діяльність підприємства. Комплексна оцінка синергетичного ефекту від злиття або поглинання підприємств. Фінансові пастки синергії. Управлінські пастки синергії.

Тема 8. Особливості операцій по злиттю і поглинанню на міжнародному ринку та українських підприємствах.

Досвід операцій по злиттю і поглинанню на міжнародному ринку корпоративного контролю. Модель США і Великобританії. Європейська («рейнська») модель. Японська модель. Модель країн СНД. Особливості злиття і поглинання підприємств в країнах СНД. Дослідження тенденцій розвитку операцій по злиттю і поглинанню на українських підприємствах. Напрями розвитку ринку операцій злиття і поглинання підприємств в Україні. Ворожі поглинання: форми і шляхи захисту від них. Основні чинники впливу на розвиток ринку ворожих поглинань. Етапи розвитку ворожих поглинань в Україні. Шляхи здійснення незаконного захоплення підприємств. Види впровадження захисних механізмів та їх характеристики.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

№ з/п	Вид діяльності студента	Модуль Макс. кількість оцінок	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	2	2	2	2	2	2	2	2
2	Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2	2	2	2	2
3	Робота на семінарських заняттях	10	2	20	2	20	2	20	2	20
4	Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5	1	5
5	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25

6	Індивідуальне завдання	30	1	30	1	30	1	30	1	30
7	Виконання тестового контролю	10	2	20	2	20	2	20	2	20
Макс. кількість балів за видами поточного контролю (МВ)		-	-	104	-	104	-	104	-	104
Максимальна кількість балів: 416										
Розрахунок коефіцієнта: 416 / 100 = 4,2										

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання є видом поза аудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання студентами ІНЗД прилюдним захистом навчального проекту. Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Міжнародні стандарти фінансової звітності» – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності. Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності. Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу. Орієнтовна структура ІНДЗ – титульна сторінка, мета ІНДЗ, план ІНДЗ, розділи (I, II, ...), висновки ІНДЗ, додатки (якщо вони є), список рекомендованої літератури. Система оцінювання ІНДЗ подається викладачеві, який проводить заняття з даної дисципліни. Оцінка за ІНДЗ виставляється на заключному занятті з курсу на основі попереднього ознайомлення викладача зі змістом ІНДЗ. Можливий захист завдання у формі усного звіту студента про виконану роботу (до 5 хвилин). Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл. 6.1 і 6.2.

Таблиця 6.1

Критерії оцінювання ІНДЗ

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	4 бали
2.	Складання плану	2 бали
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	10 балів
4.	Дотримання правил реферуванням наукових публікацій	4 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	6 балів
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титольний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	4 бали
Разом		30 балів

Таблиця 6.2

Шкала оцінювання ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	25-30	Відмінно
Достатній	20-24	Добре
Середній	15-19	Задовільно
Низький	0-14	Незадовільно

Орієнтовний перелік індивідуальних завдань:

- На прикладах компаній розкрити основні види злиття та поглинань. А саме: розкрити зміст таких різновидів злиття як (парадигми OLI):
  - горизонтальні злиття;
  - вертикальні злиття;
  - родові злиття;
  - конгломератні злиття
- На прикладах міжнародних компаній розкрити форми корпоративної реструктуризації підприємств
  - укрупнення,
  - подрібнення,
  - без зміни розмірів
- Провести порівняльний аналіз таких форм об'єднань компаній як:
  - Концерн і Конгломерат;
  - Консорціум і Синдикат;
  - Асоціація і Трест.
- Навести основні відмінності між зарубіжним та вітчизняним трактуванням поняття «Злиття». Дати визначення та навести відмінність понять: Merger, Acquisition, Merger and acquisitions.
- Розкрити детально основні циклічні хвилі транскордонних ЗПП у світі, таких як:
  - Монополістична 1893-1904 рр.
  - Олігополістична 1921-1929 рр.
  - Конгломератна 1959-1965 рр.
  - Корпоративних захоплень 1981-1989 рр.
  - Міжнародних угод 1998-2000 рр.
  - “Мегаугод” середина 2004 р. - теперішній час

6. Чітко визначити та проаналізувати вплив процесів злиття та поглинань на економічне зростання країн. Розділити всі країни на дві групи: для яких вплив є позитивним та негативним.
7. Зробити загальний висновок про доцільність здійснення злиття чи поглинання на основі синергічного ефекту. Підвищення ефективності діяльності підприємств після їх злиттів (поглинань).
8. Детально розповісти про наступні методи:
  - Метод оцінки за дисконтованими грошовими потоками.
  - Метод угод, які можна порівняти.
  - Метод оцінки за активами.
9. Навести та проаналізувати основні переваги та недоліки злиттів і поглинань у найбільших ТНК.
10. Проаналізувати сучасний стан регулюючих та законодавчих заходів щодо процесів злиття та поглинань в Україні. Назвати основні та додаткові запобіжні заходи від поглинання.
11. Теоретично пов'язати поняття злиття та поглинання і глобалізації. Обґрунтувати цей зв'язок та довести практичними прикладами.
12. На прикладі реального підприємства проаналізувати шляхи формування капіталу із зазначенням шляху, форми та їх особливостей. Визначити основні фінансові показники процесу злиття та/або поглинання.

6.3. **Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.**

Підсумковий модульний контроль проводиться по закінченню кожного змістового модуля і має на меті перевірку рівня підготовленості студентів з конкретної теми (набору тем, циклу тощо). Підсумковий модульний контроль знань студентів здійснюється у формі усного опитування або письмового експрес-контролю з використанням роздрукованих завдань або комп'ютерного тестування. Оцінка за кожний змістовий модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, за виконання індивідуальних завдань, за модульну контрольну роботу.

Критерії оцінювання знань студентів за модульну контрольну роботу

Кількість балів	Критерії оцінювання
22-25	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання
18-21	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
12-17	В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань.
7-12	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань.
1-6	Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання.
0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.

Критерії підсумкового модульного оцінювання знань студентів

Змістовний модуль ...			
Види навчальної роботи	Поточне тестування та самостійна робота	Модульна КР	Загальна кількість балів
Відсоток у підсумковій оцінці	60%	40%	100

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Семестрове оцінювання проводиться у формі екзамену (іспиту). Студент допускається до складання екзамену, якщо ним повністю виконані всі види робіт, передбачені робочим навчальним планом та робочою навчальною програмою. Екзамен проводиться у комбінованій формі і передбачає виконання наступних завдань: відповідь на теоретичні питання (максимум 20 балів), виконання тестових завдань (максимум 10 балів), розв'язання практичних задач (максимум 10 балів). При цьому максимальна кількість балів за відповіді на іспиті – 40 балів, яка додається до кількості балів (максимум 60 балів), які студент набрав під час вивчення дисципліни. Таким чином формується загальна рейтингова оцінка студента за дисципліну. Загальна кількість балів не може перевищувати 100 балів, що переводяться у національну шкалу оцінювання і відповідно у шкалу ЄКТС. Кількість балів відповідає певному рівню засвоєння дисципліни:

Шкала оцінювання: рейтингова оцінка та оцінка за стобальною шкалою

Рейтингова оцінка	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Значення оцінки
A	90-100	Відмінно — відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89	Дуже добре - достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81	Добре - в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74	Задовільно - посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68	Достатньо - мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання - незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перекладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу - досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

1. Охарактеризуйте ринок корпоративного контролю, назвіть його складові.
2. Охарактеризуйте підприємство як об'єкт ринкових відносин щодо злиття та поглинання.
3. Розкрийте сутність злиття та поглинання підприємства, їх характеристики та відмінності.
4. Назвіть та розкрийте принципи злиття та поглинань підприємств.
5. Наведіть класифікацію основних типів злиття та поглинань підприємств.
6. Розкрийте питання історичного аспекту розвитку злиття та поглинання підприємств.
7. Охарактеризуйте мотиви по зменшенню відтоків та збільшенню/стабілізації притоку ресурсів.
8. Охарактеризуйте операційні, фінансові, інвестиційні і стратегічні мотиви.
9. Надайте характеристику підготовчого етапу проведення злиття та поглинання підприємств.
10. Надайте характеристику етапу вибору цільового підприємства для проведення злиття або поглинання.

11. Надайте характеристику етапу аналізу і оптимізації проведення злиття та поглинання підприємств.
12. Надайте характеристику етапу інтеграції підприємств та етапу оцінки економічної ефективності і контролю злиття або поглинання.
13. Назвіть та розкрийте проблеми злиття та поглинання підприємств.
14. Визначте фактори (чинники) злиття та поглинань підприємств.
15. Розкрийте особливості формування капіталу підприємства при злитті акціонерних товариств.
16. Розкрийте особливості формування капіталу підприємства при злитті товариств з обмеженою відповідальністю.
17. Розкрийте особливості формування капіталу підприємства при поглинанні акціонерних товариств.
18. Розкрийте особливості формування капіталу підприємства при злитті різних організаційно-правових форм шляхом створення нового підприємства та шляхом приєднання.
19. Розкрийте особливості формування капіталу підприємства при поглинанні товариств з обмеженою відповідальністю.
20. Розкрийте особливості формування капіталу підприємства при поглинанні підприємств різних організаційно-правових форм.
21. Назвіть та розкрийте методи, якими визначається премія-компенсація при поглинанні підприємств.
22. Назвіть та розкрийте витрати підприємства, які відносять до витрат на інтеграцію?
23. Розкрийте сутність традиційних підходів і методів оцінки злиття і поглинання підприємств.
24. Розкрийте особливість методу вартості чистих активів витратного підходу оцінки злиття і поглинання підприємств.
25. Розкрийте особливість методу ліквідаційної вартості витратою підходу оцінки злиття і поглинання підприємств.
26. Розкрийте особливість методу вартості заміщення витратного підходу оцінки злиття і поглинання підприємств.
27. Розкрийте особливість методу відновної вартості витратного підходу оцінки злиття і поглинання підприємств.
28. Розкрийте особливість методу продаж, або метод операцій порівняльного підходу оцінки злиття і поглинання підприємств.
29. Розкрийте особливість методу мультиплікаторів порівняльного підходу оцінки злиття і поглинання підприємств.
30. Розкрийте особливість методу дисконтованих вільних грошових потоків доходного підходу оцінки злиття і поглинання підприємств.
31. Розкрийте особливість методу доданої акціонерної вартості доходного підходу оцінки злиття і поглинання підприємств.
32. Розкрийте особливість методу економічної доданої вартості доходного підходу оцінки злиття і поглинання підприємств.
33. Розкрийте особливість методу ринкової вартості доходного підходу оцінки злиття і поглинання підприємств.
34. Розкрийте особливість методу капіталізації доходу доходного підходу оцінки злиття і поглинання підприємств.
35. Охарактеризуйте основні етапи моделювання ефективності злиття і поглинань.
36. Розкрийте сутність та критерії імітаційного моделювання.
37. Розкрийте сутність експрес-прогнозу.
38. Охарактеризуйте особливість оцінки ефективності поглинань підприємств за допомогою методу реальних опціонів (модель Блека-Шоулза).
39. Назвіть та охарактеризуйте використання інструментів моделювання для оцінки ефективності злиття та поглинання підприємств (метод Монте-Карло).

40. Розкрийте сутність синергії.
41. Назвіть та охарактеризуйте види синергії.
42. Розкрийте сутність операційної синергії, охарактеризуйте її форми.
43. Розкрийте сутність фінансової синергії, охарактеризуйте її форми.
44. Охарактеризуйте методи оцінки синергетичного ефекту при злитті та поглинанні використовуються.
45. Розкрийте особливості механізму досягнення синергетичного ефекту від злиття або поглинання підприємств.
46. Наведіть перелік дій при комплексній оцінці синергетичного ефекту від злиття або поглинання підприємств.
47. Розкрийте особливості формування управлінських та фінансових пасток синергії при злитті та поглинанні підприємств.
48. Охарактеризуйте історичні аспекти та етапи розвитку ворожих поглинань в Україні.
49. Охарактеризуйте види тендерних пропозицій при ворожих поглинаннях.
50. Надайте характеристику оперативних та превентивних способів захисту від недружніх поглинань.

6.6. Шкала відповідності оцінок.

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична картка дисципліни

Разом: 120 год., із них: лекції – 16 год., семінарські заняття – 16 год., індивідуальна робота – 0 год., модульний контроль – 8 год., самостійна робота – 50 год., семестровий контроль – 30 год.

Модулі (назви, бали)	1. Змістовий модуль 1. (68 балів)		2. Змістовий модуль 2. (68 балів)		3. Змістовий модуль 3. (68 балів)	
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Лекції (теми, бали)	Тема 1. Ринок корпоративного контролю. (2 бали)	Тема 2. Ринок злиття і поглинання. (2 бали)	Тема 3. Механізм здійснення злиття та поглинання підприємств. (2 бали)	Тема 4. Формування капіталу підприємства при злитті та поглинанні. (2 бали)	Тема 5. Підходи і методи оцінки злиття та поглинання підприємств. (2 бали)	Тема 6. Моделювання оцінки ефективності злиття та поглинання підприємств. (2 бали)

Семінарські заняття (теми, бали)	Тема 1. Ринок корпоративного контролю. (2 бали)	Тема 2. Ринок злиття і поглинання. (2 бали)	Тема 3. Механізм здійснення злиття та поглинання підприємств. (2 бали)	Тема 4. Формування капіталу підприємства при злитті та поглинанні. (2 бали)	Тема 5. Підходи і методи оцінки злиття та поглинання підприємств. (2 бали)	Тема 6. Моделювання оцінки ефективності злиття та поглинання підприємств. (2 бали)
Індивідуальні завдання (бали)	Індивідуальні завдання (30 балів)		Індивідуальні завдання (30 балів)		Індивідуальні завдання (30 балів)	
Самостійна робота	Самостійна робота (5 балів)		Самостійна робота (5 балів)		Самостійна робота (5 балів)	
Поточний контроль (вид, бали)	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)		Модульна контрольна робота 2 (25 балів)		Модульна контрольна робота 3 (25 балів)	

8. Рекомендовані джерела

Основна (база)

1. Баккер Г. Как успешно объединить две компании /Ганс Брук- кер, Джерен Хелминк: пер с англ. Т. И. Митасова; научн. ред Г. А. Ясницкий, А. Г. Ясницкая. - Минск: Гревцов Паблшер, 2008. - 288 с.
2. Горбач, Л. М. Міжнародні економічні відносини [Текст] : підручник / Л. М. Горбач, О. В. Плотніков. - Київ : Кондор, 2010. - 263 с.
3. Гохан Патрик Слияния, поглощения и реструктуризация компаний/ Гохан Патрик. - М.: Альпина Бизнес Букс, 2010. - 742с.
4. Депафиллис Доналд Слияния, поглощения и другие способы реструктуризации компании. Процесс, инструментарий, примеры из практики, ответы на вопросы Доналд Депафиллис : Учебник / Пер. сангл. — М.: ЗАО «Олимп—Бизнес», 2007. — 960 с.: ил.
5. Економіка та організація діяльності об'єднань підприємств : Підручник / В.І. Щелкунов, О.П.Овсак, О.М. Кириленко, З.В. Філатова, Н.Ю. Кривницька ; під заг. ред. В.І. Щелкунова. – К. : НАУ. –2010. – 400 с.
6. Литовченко М. В. Оцінка тенденцій злиття та поглинання в корпоративному секторі економіки України / Литовченко М. В. // Інвестиції: практика та досвід. – 2008. – № 10. – С. 15 – 18
7. Михайленко О.Г., Красніков Д.А. : Посібник до вивчення дисципліни «Міжнародний бізнес»/ О.Г. Михайленко, Д.А. Красніков – Дн-ск: Видавництво «КИТ», 2014. – 128 с.
8. Петленко, Ю. В. Теоретичні аспекти злиття та поглинання компаній / Ю. В. Петленко, П. О. Керімов. - Фінанси України [Текст] : наук.-теорет. та інформ.-практ. журнал/ М-во фінансів України. - Київ, 1995 - 2013р. № 8 - С.113-121
9. Рогач, О. Транснаціональні корпорації та експорт нових індустріальних країн Азії [Текст] : монографія / О. Рогач, В. Косьміна ; Київський національний університет імені Тараса Шевченка. - Київ : Центр учбової літератури, 2017. - 256 с.
10. Терещенко, Олег Олександрович. Удосконалення фінансового механізму антикризового управління підприємством [Текст] / О. О. Терещенко, С. В. Павловський // Фінанси України. - Київ, 2016. - № 6. - С. 108-123.
11. Федорова В.А., Соловійова О.А. Економіка підприємств та міжнародних компаній /В.А.Федорова, О.А.Соловійова : Навч. пос. — К. : Центр учбової літератури, 2008. — 232 с.
12. Транснаціональні корпорації : навчальний посібник / Мінстерство освіти і науки України, Вищий навчальний заклад у кооперації "Полтавський університет економіки і торгівлі" ; ред. О. П. Шкурупій . - Київ : Центр учбової літератури, 2016. - 239 с.

13. Чепурда Л.М., Беляєва С.С., Плахотнікова М.В. та ін. Економіка та організація діяльності об'єднань підприємств: Навч. Посібник/ Під загальною редакцією Чепурди Л.М. - К.:ВД: «Професіонал», 2005. – 272с.
14. Эванс Ф. Оценка компаний при слияниях и поглощениях. Создание стоимости в частных компаниях / Фишер Эванс, Дэвид Бишоп. – М.: Альпина Паблишер. – 2009. – 336 с
15. Якубовський С.О., Козак Ю.Г., Савчук О.В. та ін. Транснаціональні корпорації: особливості інвестиційної діяльності: Навч. посібник/ За ред. С.О. Якубовського, Ю.Г.Козака, О.В. Савчука — К.: Центр навчальної літератури, 2006 —488 с.

Додаткова

1. Shrieves, R. Free cash flow (FCF), Value added (ЭДСТТМ), and Net present value (NPV): a reconciliation of DCF valuations. 2000. - 16 p. - www.bnet.com.
2. Азроянц Э.А., Ерзнкян Б.А. Холдинговые компании: особенности, опыт, проблемы, перспективы. – М.: НИИУ, 1992.
3. Бегаева А.А. Корпоративные слияния и поглощения: проблемы и перспективы правового регулирования / А.А. Бегаева : ученик / Отв. ред. Н. И. Михайлов. – М.: Инфотропик Медиа, 2010. – 132 с.
4. Бердар, М. М. Фінанси підприємств [Текст] : навчальний посібник / М. М. Бердар ; Міністерство освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - Київ : Центр учбової літератури, 2010. - 351 с. : рис. - Алф.-предм. покажч.: с. 337-343.
5. Валдайцев С. В. Оценка бизнеса и управление стоимостью предприятия: уч. пос. - М.: ЮНИТИ, 2002. - С. 175.
6. Васильчук І. П. Оцінка стану та перспектив ринку злиття / поглинання в Україні /Васильчук І. П. // Економіка, фінанси, право. – 2009.– № 1. – С. 10 – 14
7. Галпин Тимоли Дж., Хэндрон Марк. Полное руководство по слиянию и поглощению компаний / Пер. с англ. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2005. – 240 с.
8. Господарський кодекс України № 436–IV від 16.01.2003 [Електронний ресурс] : зі змінами і допов., внесеними Законами України / Верховна Рада України : офіц. веб-сайт. – Режим доступу:<http://zakon.rada.gov.ua>.
9. Грязнова А.Г. Оценка бизнеса / А.Г. Грязнова, М.А. Федотова.- М.: Финансы и статистика, 2008 - 746 с.
10. Депаффилис Д. Слияния, поглощения и другие способы рест-руктуризации компании. Процесс, инструментарий, примеры из практики, ответы на вопросы / Д. Депаффилис. — М.: Олимп-Бизнес, 2007. 960 с.
11. Дикань В.Л., Чернобровка И.В. Финансово-промышленные группы в Украине: Монография. –Харьков: Основа, 1997. – 207 с.
12. Динз Г. К победе через слияние. Как обратить отраслевую консолидацию себе на пользу? /Пер. с англ. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2004. – 252 с.
13. Є. П. Коломієць-Людвіг Співвідношення понять злиття, приєднання та поглинання взахідному та українському правовому полі / Правове регулювання економіки. 2009. - № 9.
14. Ивашковская И. Слияния и поглощения: ловушки роста //Корпоративный менеджмент, <http://www.cfin.ru/press/zhuk/2004-7/13.shtml>)
15. Игнатишин Ю.В. Слияния и поглощения: стратегия, тактика, финансы / Ю.В. Игнатишин. — СПб.: Питер, 2005. 270 с. .
16. Ильенкова С.Д. Иновационный менеджмент. – М.: Банки и биржи: ЮНИТИ, 1997 – 327 с.
17. Ионцев М.Г. Корпоративные захваты: слияния, поглощения, гринмэйл / М.Г. Ионцев М.: "Ось-89", 2006. - 224 с.
18. Ищенко С. М. «Оценка эффекта синергии при слияниях и поглощениях предприятий»: автореферат диссертации: Российская академия наук; Институт экономики Уральского отделения РАН, 2011,-27 с.
19. Кони́на Н.Ю. Слияния и поглощения в конкурентной борьбе международных компаний: Монография. – М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2005. – 152 с.

20. Костюченко В. М. Консолідована фінансова звітність: міжнародний досвід та практика України: Навчально-практичний посібник / В. М.Костюченко. - К: Центр учбової літератури, 2008. - 528 с.
21. Маросини Пьеро/ Пьеро Маросни, Ульрих Стеджер. Управление комплексными слияниями: В помощь руководителю компании, использующей стратегии М&А: пер с англ. - Днепропетровск: Баланс Бизнес Букс, 2005. - 304 с.
22. Медынский В.Г., Филькин М.П., Тополь Н.И. Проблемы создания государственных холдинговых компаний и пути их решения. – Х.: Основа, 1999. – 240 с.
23. Молотников А.Е. Слияния и поглощения. Российский опыт / А.Е. Молотников : Навч. пос. – М.: Вершина, 2007 г. , 344 с. 2-е издание переработанное и дополненное
24. Непочатенко, О. О. Фінанси підприємств [Текст] : підручник / О. О. Непочатенко, Н. Ю. Мельничук. - Київ : Центр учбової літератури, 2017. - 504 с.
25. О. М. Твердомед Злиття та поглинання: проблеми в українській практиці / Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – № 4 (55). – 2012. – С. 37 – 40
26. Петленко Ю.В. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. /Ю.В. Петленко. — К.:Кондор, 2007. — 298 с.
27. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств» Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 07.07.1999 р. №163 Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 23.07.1999 р. за №499/3792.
28. Рид Стэнли Фостер. Искусство слияний и поглощений. – 2-е изд. / Пер. с англ.– М.: «Альпина Бизнес Букс», 2006. – 958 с.
29. Рутгайзер В.М. Оценка стоимости бизнеса / В.М. Рутгайзер .
30. Савчук С.В. Анализ основных мотивов слияний и поглощений // Менеджмент в России и за рубежом. — 2002. — № 5.
31. Сазонець І.Л. Корпоративне управління: світовий досвід та механізми залучення інвестицій /І.Л.Сазонець: Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 304 с.
32. Сгорова І. Г. Економіка та організація діяльності об'єднань підприємств. — Л., 2010. — 331 с.
33. Слияния и поглощения. Путеводитель по рынку профессиональных услуг. - М.: Альпина Бизнес Букс, The Platzdarm Group, 2004. - 14 с.
34. Т. Г. Кубах Ринок злиття та поглинання: сучасний стан та перспективи розвитку [Електронийресурс]
35. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посібник /О. О. Терещенко. — К.: КНЕУ, 2003. — 554 с.
36. Тихомиров Д. В. Оценка стоимости компаний при слияниях и поглощениях: учебное пособие/ Д.В. Тихомиров. - СПб.: Изд-во СПбГУЭФ, 2009,- 132 с.
37. Фёдорова Е. С. Оценка стоимости публичных предприятий в процессе слияния на российском рынке // Финансовый менеджмент. - №6. -С. 46-55.
38. Федулова Л.І. Сучасні концепції менеджменту: Навч. посібник / За. ред. д-ра екон. наук,проф. Л.І. Федулової. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 536 с.
39. Філіна, Г. І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання [Текст] : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / Г. І. Філіна. - 2-ге вид. перероб. і допов. - Київ : Центр учбової літератури, 2009. - 313 с. : табл. - Л-ра: с. 311-313.
40. Хардинг Д. Искусство слияний и поглощений: четыре ключевых аспекта, от которых не зависит успех сделки / Д. Хардинг, С. Роувит: пер. с англ. А. Г. Петкевич. - Минск: Гревцов Паблишер, - 256 с.
41. Циганов, Сергій Андрійович. Емпіричний аналіз структури капіталу сучасних транснаціональних корпорацій [Текст] / С. А. Циганов, О. І. Заліско // Фінанси України. - Київ, 2016. - № 12. - С. 105-123.
42. Чешко А.Г., Филькин М.П., Тополь Н.И. Проблемы создания государственных холдинговых компаний и пути их решения. – Х.: Основа, 1999. – 240 с.
43. Шагурин С.В., Шимко П.Д. Экономика транснационального предприятия / С.В.Шагурин,П.Д. Шимко: Учебное пособие. Санкт-Петербург. – 2008. – 335 с.

9. Додаткові ресурси

1. Електроний навчальний курс: <http://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=7529>